

بعدی تجهیز مکران شاهد تغییرات گسترده و دگرگونی آن خواهیم بود چرا که قابلیت های فراوان موشکی، پدافندی، جنگالی و پهپادی به آن افزوده خواهد شد. مکران در نخستین ماموریت دور خود که وظیفه پشتیبانی از سهند را بر عهده داشت، خوش درخشید و توانست در متلاطم ترین آب های جهان به خوبی از ناوشکن سهند پشتیبانی و چنین مسیر طولانی را پیمایش کند. از سوی دیگر اعزام دو شناور بومی به چنین ماموریت سختی را می توان در راستای عزم جزم نیروی دریایی ارتش برای ارزیابی توانمندی یگان های سطحی خود با سختگیرانه ترین استانداردها برشمرد؛ ارزیابی که با موفقیت سهند و مکران در اجرای ماموریت دریانوردی طولانی مدت، کیفیت تجهیزات ساخت ایران را به همگان نشان داد.

● موشک ضد کشتی قدیر

● سامانه دفاع نقطه ای «کمند»

● ناوبندر مکران

خوانده می شود، یک پایگاه دریایی برای انجام ماموریت های نیروی دریایی یک کشور بدون اتکا به زیر ساخت های بندری است که قادر است به هر نقطه ای که لازم باشد اعزام شود و به عنوان یک پایگاه پشتیبانی کننده یگان ها و ناوگروه های رزمی در آب های دور دست یا آب های مورد علاقه یا منطقه عملیاتی نیروی دریایی ایفای نقش کند. با توجه به این که مکران در حقیقت یک نفتکش بوده که با تغییر کاربری به یک ناوبندر تبدیل شده، این قابلیت را دارد که در بیشتر نقاط دنیا دریانوردی کند، یعنی مکران این قابلیت را دارد که از کانال سوئز نیز عبور کند، کما این که در ماموریت اخیر خود در مسیر بازگشت از کانال سوئز عبور کرد.

ویژگی بارز ناوبندر مکران در ظرفیت های عظیم آن برای پشتیبانی از ناوگروه های نداجا در آب های دور است؛ مکران می تواند ۸۲ هزار تن لجستیک مورد نیاز خود و سایر یگان های رزمی و غیر رزمی نیروی دریایی در آب های دور دست شامل سوخت، آب شیرین مصرفی، مواد غذایی یخچالی و غیر یخچالی، انواع روغن، مهمات مورد نیاز، قطعات فنی، نان و دارو را حمل کند و در اختیار یگان های پشتیبانی شونده قرار دهد.

مکران در حوزه دریانوردی قادر است هزار شبانه روز را بدون نیاز به پشتیبانی از ساحل در دریا حضور داشته باشد و ظرف مدت ۹۲ روز می تواند با سرعت ۱۰ گره یک دور کامل کره زمین را دریانوردی و این کار را بین ۷ تا ۱۰ بار بدون مراجعه به ساحل تکرار کند.

اما در کنار ماموریت پشتیبانی، مکران از قابلیت های رزمی قابل توجهی نیز برخوردار است که می توان به قابلیت پذیرش انواع بالگردهای نیروی دریایی مانند بالگردهای AB-212 و بالگردهای ضد یسطحی SH-3 و بالگردهای مین روب RH-53 اشاره کرد.

قابلیت پذیرش بالگرد بر روی شناور پایه ناوبندر مکران وجود نداشت و یکی از مراحل تغییر کاربری آن ایجاد عرشه پرواز برای نشست و برخاست بالگرد بود که این سازه عظیم به تنهایی ۹۲ هزار تن وزن و ۳۲۰۰ متر مربع مساحت دارد و نصب آن را می توان یکی از شاهکارهای عملیات تجهیز مکران برشمرد، البته آن گونه که اعلام شده مکران قرار است در فاز دوم تجهیز، دارای آشیانه بالگرد نیز باشد تا شرایط نگهداری مطلوبی برای پذیرایی از بالگرد در ماموریت های طولانی مدت خود داشته باشد.

از دیگر قابلیت هایی که این عرشه پرواز بزرگ برای مکران به ارمغان می آورد، نشست و برخاست پهپادهای نیروی دریایی به ویژه پهپاد پلیکان است که با استفاده از آن تا شعاع قابل توجهی می تواند عملیات پهپادی اجرا کند؛ همچنین از مکران می توان به عنوان یک ایستگاه دریایی هدایت و کنترل پهپادهای دوربرد نیروی دریایی مانند پهپاد سیمرغ استفاده کرد.

مکران به طور طبیعی به دلیل ابعاد بزرگش، اماکن زیستی بسیار زیادی را نیز در خود جای داده و بر همین اساس می تواند پذیرای یک گروهبان تکاور دریایی با تجهیزات کامل شان باشد و در کنار آن ها قابلیت به آب دادن و از آب گیری حداقل ۴ فروند شناور تندرو با ظرفیت ۱۲ تکاور و مجهز به راکت اندازهای ۱۰۷ میلیمتری و ۴ زیر دریایی مرطوب عملیات ویژه السابحات را نیز دارد.

اما حضور چنین ظرفیت عظیمی در دریا، به طور قطع نیازمند توانمندی های تهجدی در بعد موشکی نیز هست و از این روی مکران به دو پرتابگر موشک های کروز کانتینری در دو طرف خود مجهز شده که می تواند انواع موشک های کروز دریایی از جمله قدیر با برد ۳۰۰ کیلومتر را شلیک کند.

البته با توجه به ابعاد این کانتینرها، می توان آنها را در آینده در نقش پرتابگر موشک های کروز جدیدی از جمله موشک ابومهدی با برد هزار کیلومتر و حتی موشک های بالستیک نیز برشمرد، چرا که بی تردید این قابلیت بر روی آنها قابل توسعه خواهد بود.

آنچه تاکنون از ناوبندر مکران دیده شده، تنها فاز اول تجهیز آن است؛ این در حالی است که بنابر آنچه گفته شده در فاز های

ضد کشتی قدیر با برد ۳۰۰ کیلومتر برخوردار است و می تواند علیه اهداف سطحی در این فاصله پرتاب موشک انجام دهد. در بعد رزم زیر سطحی نیز، سهند در قسمت پاشنه مجهز به ۶ پرتابگر از درهای ۳۲۴ میلیمتری است که در هر سمت آن ۳ پرتابگر قرار گرفته، تا بتواند علیه اهداف زیر سطحی مانند زیر دریایی ها عملیات اجرا کند. دو پرتابگر موشک های پدافندی که در مقابل پل فرماندهی سهند قرار گرفته، دیگر سلاح این ناوشکن برای مقابله با تهدیدات هوایی است که موشک های آن محراب نام دارد، موشکی که بر اساس موشک «استاندارد» توسعه یافته است. تاکنون مشخصات این موشک به طور رسمی اعلام نشده اما با در نظر گرفتن مشخصات نمونه پایه، یعنی موشک استاندارد می توان برای آن بردی ۴۰ کیلومتری در نظر گرفت که قابلیت تعقیب هدف در محیط آلوده جنگ الکترونیک را نیز خواهد داشت.

اما تفاوت بزرگ سهند در بعد تسلیحات نسبت به جماران و دماوند، برخورداری از سامانه دفاع نقطه ای به نام «کمند» است که برای نخستین بار در تاریخ نیروی دریایی ارتش، بر روی این ناوشکن از آن استفاده شد. کمند در حقیقت یک توپ ۳۰ میلیمتری ۶ لول با نواخت تیر بسیار بالاست که توسط سامانه های راداری و اپتیکی هدایت می شود و می تواند تعداد بسیار بالایی گلوله را در زمان کم به سمت یک هدف مشخص شلیک کند و یا با ایجاد یک خط آتش مانع از اصابت موشک های کروز به ناو شود. به طور کل کمند را می توان قاتل هر موشک کروز برشمرد که به سمت سهند شلیک شود.

از دیگر سامانه های تسلیحاتی سهند می توان به پرتابگرهای Chaff & Flare برای انحراف موشک های راداری و حرارتی شلیک و همچنین سامانه های نوین جنگ الکترونیک در بعد آفند و پدافند اشاره کرد که به دلیل حساسیت های بالا در این حوزه تاکنون اطلاعاتی از آنها منتشر نشده است.

ناوبندر مکران

۲۲۸ متر طول، ۴۲ متر عرض و ۱۲۰ هزار تن وزن؛ اینها مشخصات بزرگ ترین شناور نظامی غرب آسیاست که ناوبندر مکران نام دارد. مکران را بدون اغراق می توان یک جزیره یا یک بندر متحرک در دریا برشمرد، چرا که توان ارائه کلیه خدمات بندری به شناور های همراه خود را دارد و می تواند برای مدت های طولانی کشتی های همراه خود را پشتیبانی کند. حضور بی وقفه در آب های آزاد برای تامین امنیت خطوط کشتی رانی جمهوری اسلامی ایران یکی از ماموریت هایی است که با وقوع پدیده دزدی دریایی در محدوده دریای سرخ و خلیج عدن، بر عهده نیروی دریایی ارتش گذاشته شد. پرواضح است که حضور در آب های دور برای شناور های نظامی، مستلزم ارائه خدمات بندری است. طی سال های گذشته شناور های نظامی کشور مان که در این محدوده حضور داشتند، برای استفاده از خدمات بندری به کشورهای مجاور منطقه دریای سرخ و شمال اقیانوس هند مراجعه می کردند، اما پس از شیوع و همه گیری ویروس کرونا در جهان، پشتیبانی های بندری در سرتاسر جهان دچار محدودیت هایی شد که این محدودیت ها هم از سوی شناور های خدمات گیرنده و هم از سوی بنادر خدمات دهنده وجود داشت، از سوی دیگر با وجود ناامنی های موجود در منطقه دریای سرخ و خلیج عدن که منجر به چندین تعرض البته محدود به شناور های تجاری و نفتکش جمهوری اسلامی ایران شده بود، امکان تعطیلی حضور ناوگروه های نیروی دریایی ارتش در این منطقه نیز وجود نداشت.

در این بازه زمانی با تدابیری که در نیروی دریایی ارتش اتخاذ شد، ایده به کارگیری و تجهیز یک شناور تجاری و ارتقای آن به استاندارد ناوبندر مطرح شد. این طرح در حقیقت تغییر کاربری یک شناور تانکر از ظرفیت های موجود در داخل کشور بوده که پس از قرار گرفتن در اختیار نیروی دریایی ارتش و با همکاری کارخانجات این نیرو و دیگر مجموعه های کشتی سازی کشور، عملیات تغییر کاربری آن ظرف مدت ۶ ماه توسط یک گروه ۵۰ نفره و صرف ۷۲ هزار نفر ساعت کار انجام شد.

ناوبندر Expeditionary Sea Base که به اختصار ESB